

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Моспаненко К.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи ЗБ 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасному світі фактично сформоване цифрове суспільство, і людина сьогодення не уявляє свого існування без цифрових пристроїв, інформаційних та комп'ютерних технологій. Економіка як господарство цього суспільства також починає набувати цифрового характеру.

На початку 2018 року в Україні було схвалено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затверджено план заходів щодо її реалізації [1]. У середовищі цифрової економіки виділяють три основні її складові:

- підтримуюча інфраструктура;
- електронний бізнес або e-business;
- електронна комерція або e-commerce [2; 3].

В умовах комп'ютеризації відбуваються суттєві зміни в системі бухгалтерського обліку, технології здійснення облікового процесу, складанні звітності, проведенні контролю та управлінні тощо. При цьому організація і планування контролю в умовах комп'ютеризації включає такі основні процедури, зокрема: вивчення наявного порядку організації системи збору інформації, технічне і програмне комп'ютерне забезпечення та ефективне його використання.

Інновації, безумовно, зачіпають всю систему інформаційного забезпечення процесу управління, а відтак, й її центральну ланку – інформаційну систему бухгалтерського обліку, де у хронологічному і систематичному порядку збирається, обробляється, зберігається, накопичується і узагальнюється інформація про діяльність господарюючого суб'єкта. Проведений аналіз публікацій з приводу цифровізації бухгалтерського обліку показав, що перспективи застосування у сфері бухгалтерського обліку й аудиту мають такі інформаційні технології, як:

- 1) хмарні технології;
- 2) технології програмних роботів та штучного інтелекту;
- 3) технології блокчейн;
- 4) технології роботи з великими масивами даних;
- 5) інтернет речей.

Розглянемо детальніше окремі з них у цьому контексті.

Хмарні технології – це технології зберігання і роботи з даними онлайн в хмарі, а не на жорсткому диску комп'ютера або ноутбука. Доступ до програм через хмару забезпечує вільний потік інформації, незалежно від того, де знаходиться користувач і який пристрій він використовує.

Так, на ринку представлені кілька незалежних провайдерів. Це, наприклад, компанії «Baltnet» (Литва), «FreeAgent» (Великобританія), «GigaCloud» (Україна), «Intuit Quickbooks» (США), «KashFlow» (США),

«Netsapiens» (США), «Netsuite» (США), «SAP Business One» (Німеччина), «Sage 50c Premium»(США).

Основними перевагами використання хмарних технологій під час ведення бухгалтерського обліку є можливість:

- доступу у будь-який момент і з будь-якої точки до необхідного ресурсу (диску, програми тощо);
- позбавлення від необхідності придбавати власні додаткові ресурси (новий комп'ютер, або комплектуючі до нього, флешки, диски й інші носії інформації тощо), а також від залучення фахівців для обслуговування таких ресурсів [2, с. 48].

Прикладом використання технологій програмних роботів і штучного інтелекту для автоматизації бізнес-процесів на підприємствах є технологія роботизованої автоматизації бізнес-процесів (Robotic process automation, RPA)

Технологія RPA виконує монотонні, прості і стандартизовані процеси, для яких вже існує інструкція, починаючи з перенесення даних та закінчуючи формуванням звітів, написанням листів та аналізом даних.

До переваг цієї технології можемо віднести:

- забезпечення цілодобової роботи системи та оперативне відпрацювання поточних бізнес-процесів;
- забезпечення коректності введення даних та оцінки результатів діяльності;
- забезпечення сумісності RPA з будь-якими додатками;
- автоматизація найбільш трудомістких, стандартизованих, заснованих на правилах дій (завдань), що легко піддаються структуризації;
- звільнення бухгалтерів від рутинних завдань і вивільнення часу для виконання інтелектуальної роботи;
- звільнення підприємства від необхідності придбавати, підтримувати й оновлювати інформаційні технології;
- доступність для всіх компаній [5].

Разом з тим, роботизація бізнес-процесів має певні обмеження у застосуванні. Вони стосуються таких операцій і процесів, які відбуваються за нестандартними сценаріями й потребують прийняття рішення на основі аналізу ситуації, тобто робот здатний сприймати лише шаблонні структуровані дані та виконувати операції, що базуються на чітко визначених параметрах [5].

З блокчейн (в перекладі з англ. blockchain — ланцюжок з блоків) пов'язують революцію в інформаційній інфраструктурі, яка лежить в основі фінансових послуг і багатьох інших сферах діяльності. Застосування технології блокчейн веде до створення реєстру або облікової книги записів про події у цифровому середовищі [2,6]. Отже, технологія блокчейн дозволяє створити базу даних з високим рівнем захисту від фальсифікації чи знищення записів, щоб дозволило приховати певну діяльність.

До основних переваг технології блокчейн відносять:

- забезпечення прозорості та абсолютної впевненості щодо права власності й історії активів та існування зобов'язань;

- забезпечення цілісності облікових даних в результаті інтеграції даної технології з типовими обліковими процедурами;
- підвищення ефективності через автоматичне виконання завдання контролю операцій при реалізації даної технології [5,6].

Відчутні конкурентні переваги компаніям може забезпечити використання технології роботи з великими даними (Big Data). Інформаційна система бухгалтерського обліку в цілому не відповідає критеріям Big Data. Тому слід розглянути підходи і технології роботи з Big Data на предмет їх застосування у сфері бухгалтерського і, зокрема, управлінського обліку. Наприклад, згідно звіту компанії McKinsey «Global Institute, Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity», дані стали таким важливим фактором виробництва, як трудові ресурси чи виробничі активи. За рахунок використання великих даних, компанії можуть отримувати відчутні конкурентні переваги [3].

Як зазначають експерти [5,6], на підприємствах великі дані генеруються також внаслідок впровадження технологій Інтернету речей. Впровадження цієї технології відкриває нові перспективи удосконалення організації первинного обліку на підприємстві.

Таким чином, перспективи розвитку та впровадження у бухгалтерський облік досліджуваних технологій відповідає вимогам сьогодення, які продиктовані розвитком інформаційних технологій. Застосування новітніх технологій вимагає реорганізації бухгалтерського обліку й аудиту на підприємстві, веде до автоматизації окремих сфер професійної діяльності бухгалтерів та аудиторів і ставить завдання здобуття ними нових вмінь і навичок, постійного вдосконалення тощо.

Література:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13>
2. Mesenbourg, T. L. (2001). Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census.
3. Policy Context of the Inquiry The concept of the digital economy. URL: <https://www.alrc.gov.au/publications/3-policy-context-inquiry/concept-digitaleconomy>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України (редакція від 05.10.2017). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
5. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент. 2016. № 6. С. 106–107.
6. Потриваєва Н.В., Козаченко Л.А., Лгова О.І. Адаптація бухгалтерського обліку до цифровізації економіки. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз, аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку*. VI Міжнародна науково-практична конференція: тези доповідей. Чернігів. НУ «Чернігівська політехніка». 2020. С.98–99.

***Науковий керівник – Потриваєва Н.В.
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***